

L'ATRACTIU TURÍSTIC D'UN TREN CENTENARI: EL FERROCARRIL DE SÓLLER

SEMINARI: MUSEÍSTICA I TURISME: PERSPECTIVES DE FUTUR

Mariàngels Castañer Bover

• 1912 •

**FERROCARRIL
DE SÓLLER**

FUNDACIÓ
TREN DE L'ART
FERROCARRIL DE SÓLLER

Universitat
de les Illes Balears

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

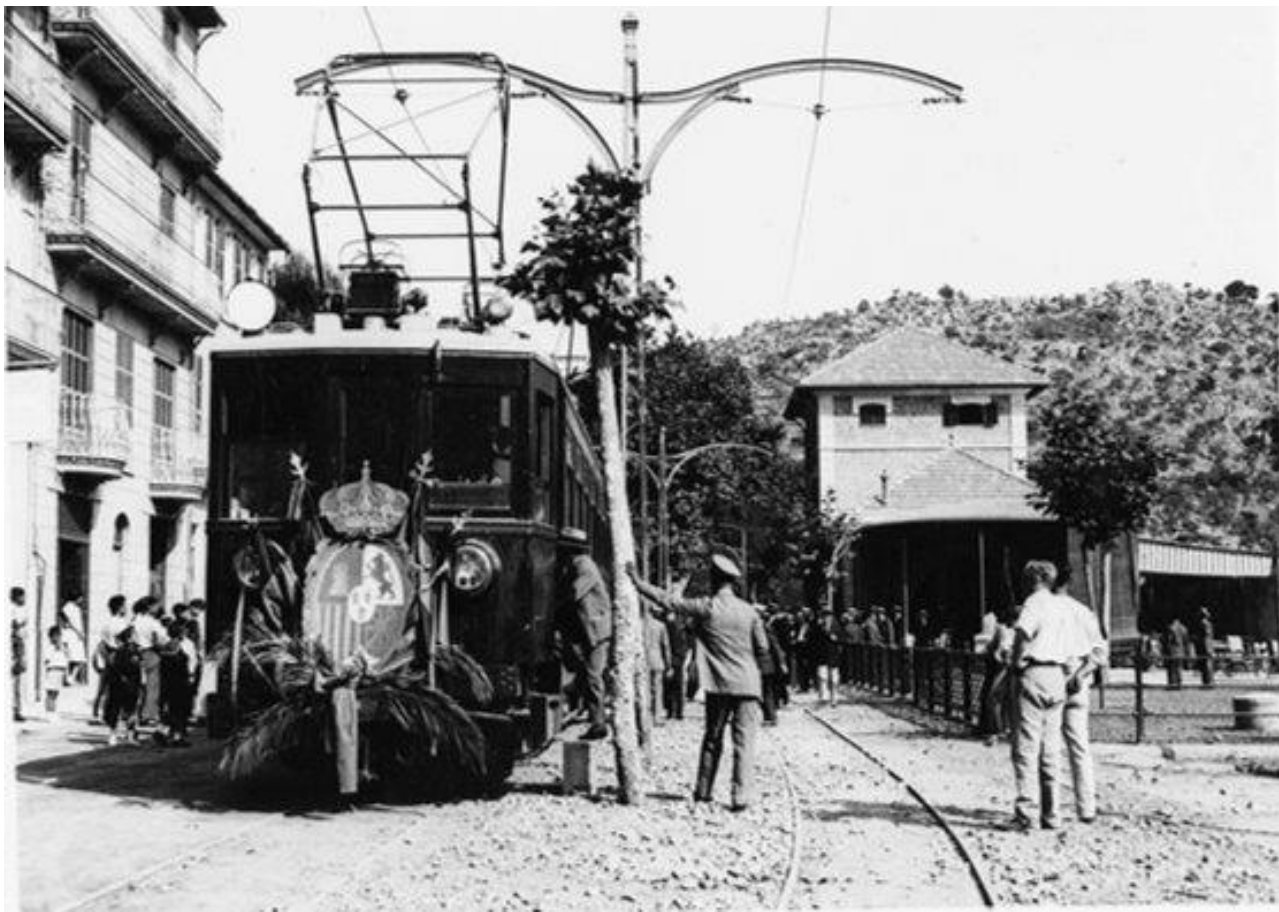
- La festa d'inauguració oficial es dugué a terme el **16 d'abril de 1912** i comptà amb la direcció estètica de Francisco Bernareggi.

Grup d'accionistes i treballadors del Ferrocarril de Sóller.
Col·lecció Museu de Sóller

Acte inaugural amb Jeroni Estades
Col·lecció Ferrocarril de Sóller

Inauguració de l'electrificació, 1929
Col·lecció Ferrocarril de Sóller

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

Inauguració de l'electrificació, 1929
Col·lecció Ferrocarril de Sóller

- **L'11 d'octubre de 1913**, s'inaugurà oficialment la línia Sóller - Port de Sóller.
- El mes de **juliol de 1929** es va dur a terme l'electrificació del Ferrocarril de Sóller.

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

- Són els anys de promoció i difusió de les obres literàries dels primers viatgers que visitaren les nostres illes, i de l'aparició de les primeres guies turístiques.
- Ens els anys 20, i coincidint amb l'electrificació del tren, la companyia incrementà el nombre de serveis entre Palma i Sóller, afavorint el turisme d'aquells moments.

Port de Sóller, c. 1913
Col·lecció Ferrocarril de Sóller

Santiago Rusiñol
Port de Sóller, 1903
Cartoixa de Valldemossa

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

- Com a conseqüència de l'esclafit de la Guerra Civil, i el posterior inici de la Segona Guerra Mundial, el turisme s'aturà per complet, el que provocà entre altres coses una important disminució de beneficis.
- En els anys 40, el tren oferia un servei regular, de tren i autobús, comptant amb el tram de carretera que unia Sóller i Deià. Una millora en els seus serveis i un augment en el nombre de passatgers.

Cartell publicitari creat en els anys quaranta pel Foment del Turisme per atreure el turisme nacional.

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

- En els anys 50 les agències de viatges incrementen considerablement l'oferta d'excursions al Port de Sóller.
- En els anys 60 es produeix un fort increment de la planta hotelera, sobretot en el Port de Sóller, el turisme tendia a convertir-se en la principal activitat econòmica.

EL FERROCARRIL DE SÓLLER

- En els anys 80 es va condicionar una aturada en el mirador del Pujol d'en Banya per millorar l'experiència turística dels viatgers.
- S'acosta el fi d'un cicle, i el Ferrocarril de Sóller necessita presentar un projecte innovador i eficient per afrontar els nous reptes del segle XXI.

© Ferrocarril de Sóller

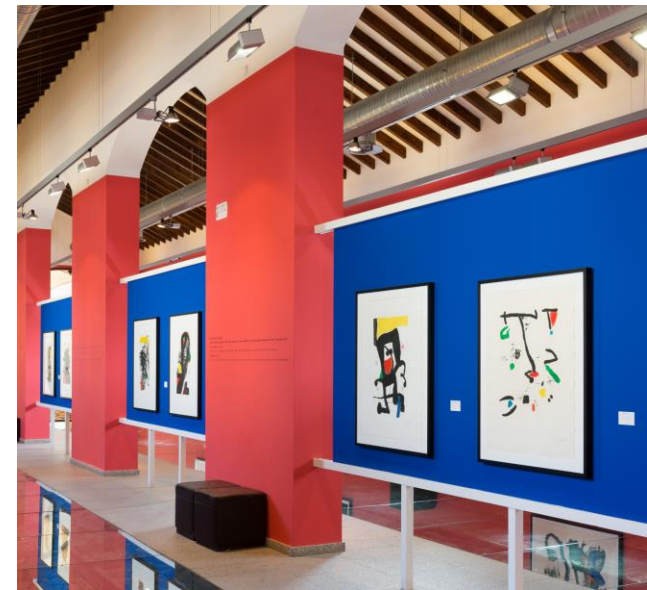

EL FERROCARRIL DE SÓLLER (2002 – 2021)

- En el 2002, apareix el solleric, Javier Mayol Mundó, professional de la navegació turística, principal promotor de Barcos Azules. Aquest mateix any, és nomenat president del Consell d'Administració del Ferrocarril de Sóller
- 2005 El Govern de les Illes Balears prorrogà la concessió per cinquanta anys més. Aquest mateix any es constitueix Tren de Sóller Complementos SA, és l'inici de les excursions combinades entre tren i barca.
- 2006. Es constitueix la Fundació Tren de l'Art.
- 2007- 2021. La presidència recau en Óscar Mayol, a conseqüència de la mort sobtada de Javier Mayol.

FUNDACIÓ TREN DE L'ART

L'ART DE VIATJAR EN TREN

INAUGURACIÓ DE LA SALA MIRÓ A L'ESTACIÓ DE SÓLLER (2005)

Sèrie Càntic del Sol

© Joan Ramon Bonet

- El mes de maig de 2005 es va inaugurar la **Sala Miró** amb obres de la sèrie **Gaudí** i **Lapidari**, i un tapís **Àgora I**.
- El 9 de maig de 2008 es varen inaugurar tres sèries mai exposades abans a l'illa, **Càntic del sol**, **Archipel Sauvage** i **Le gens de la mer**.
- Posteriorment, el 2011 hi entrà a formar part, juntament amb **Càntic al Sol**, la sèrie **Constel·lacions**.

Sèrie Constel·lacions

© Joan Ramon Bonet

INAUGURACIÓ DE LA SALA PICASSO A L'ESTACIÓ DE SÓLLER (2005)

- Durant l'estiu de 2005, durant les festes de Sant Bertomeu, es va inaugurar la **Sala Picasso** amb una cinquantena de peces **ceràmiques datades entre 1947 i 1971**, pertanyents a la Col·lecció d'Art Serra.

INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ «CINQUANTA PAISATGES DE MALLORCA» (2006)

© Ferrocarril de Sóller

- El 24 d'agost de 2006, es va inaugurar a les antigues cotxeres del tren, l'exposició permanent de pintura amb temàtica de paisatge. Un conjunt d'obres d'artistes mallorquins o vinculats amb Mallorca, i compreses entre finals del segle XIX i principis del segle XX.

© Ferrocarril de Sóller

«MERMANOMORMAI» (2006)

- El mateix dia, la Fundació Tren de l'Art, va fer possible que els personatges de l'espectacle «Mori el Merma», creat per Joan Miró i Joan Baixas el 1978, vinguessin a Sóller.
- L'espectacle recoïa la idea principal de realitzar un cercavila en un espai no escènic., visitaren l'estació de Palma, Sóller, el port de Sóller i el Torrent de Pareis.

Fotografia: Setmanari Sóller

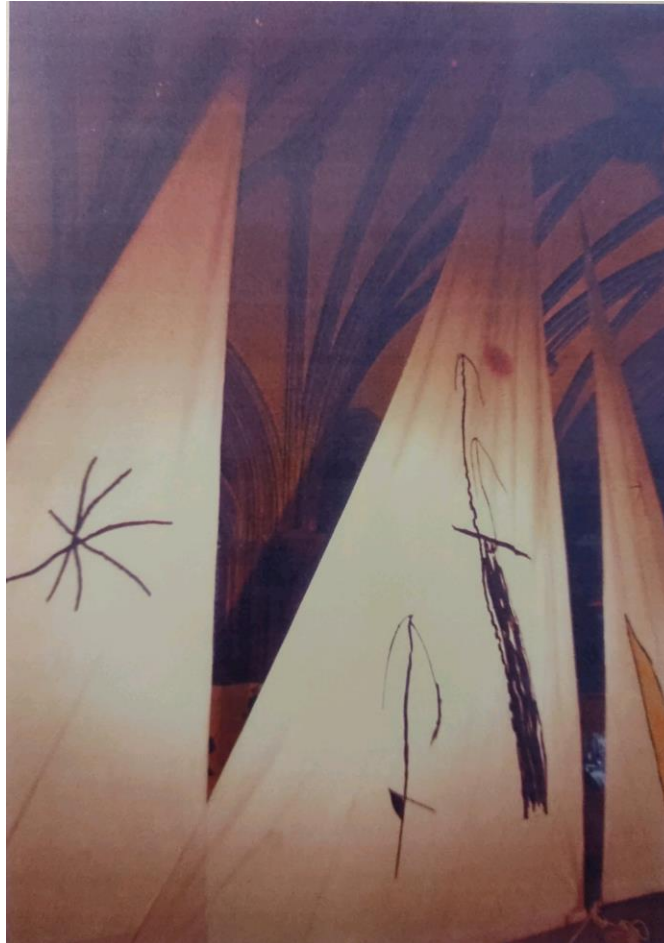
INAUGURACIÓ DEL PARC D'ESCULTURES DEL PORT DE SÓLLER (2008)

- El 24 de febrer de 2007 s'inaugurava el parc d'escultures del Port de Sóller amb obres de Joan Riera Ferrari, Glòria Mas, Joan Costa, Amador, Pere Pujol, rancesca Martí, Salvador Martínez i Francesc Lorente.
- Posteriorment, en el mes d'agost de 2008, s'inaugurarien tres noves obres, una de Betty Gold, i dues de Diego Villamediana

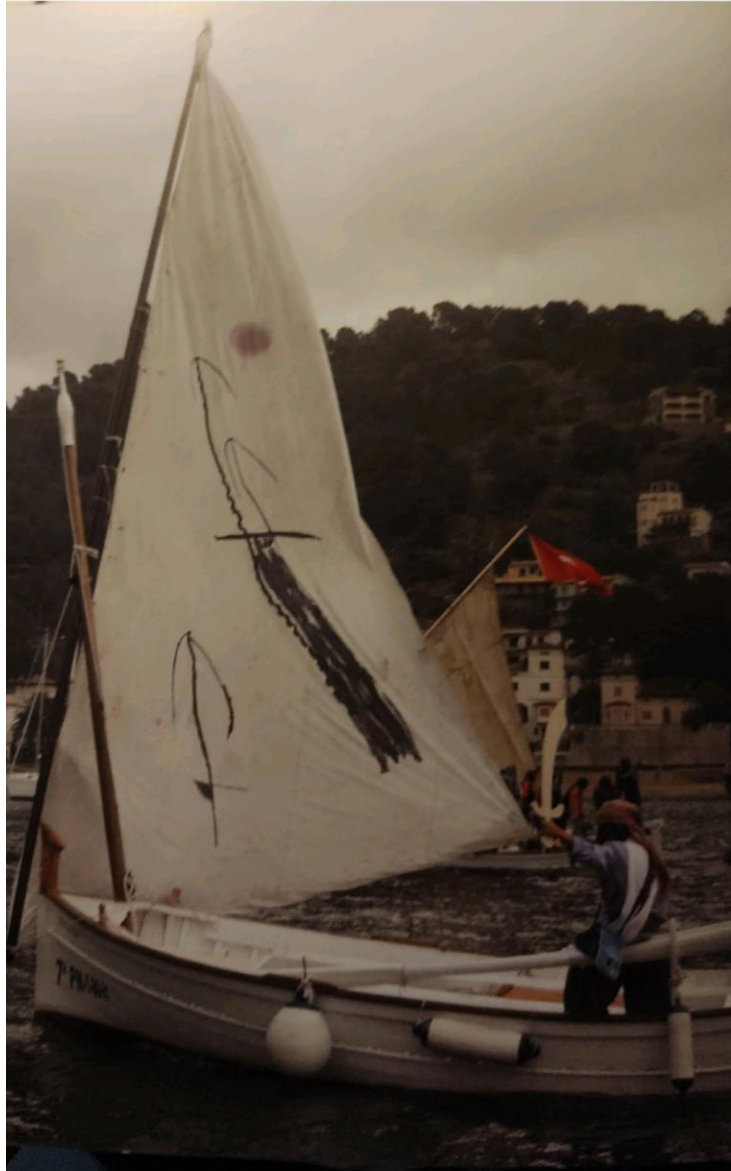
PRESENTACIÓ DE LES VELES MIRONIANES (2008)

- El **1980**, l'Ajuntament de Palma, demanà a Joan Miró poder il·lustrar unes veles amb motius mironians per promocionar la ciutat de Palma.
- Els motius emprats i elegits per Miró, foren els de la sèrie ***Mallorca***.
- Aquestes veles s'exposaren per primera vegada a Viena a l'exposició «Palma es presenta» de 1982.
- Anys després, les veles foren exhibides a la Llotja de Palma, el 1986, en motiu de la presentació de la candidatura de Palma com a seu de vela dels Jocs Olímpics de Barcelona '92.

Exposició a la Llotja de Palma, 1986
Fotografia extreta del catàleg *Veles mironianes*.
26 anys després de la seva creació. 2008

- Emili Fernández Miró i Joan Punyet, **cediren tres veles a la Fundació Tren de l'Art** per ser exhibides de manera permanent a l'estació de Sóller.
- El 12 de maig de 2008, dia del **Firó**, es lluiren en les embarcacions de les naus corsàries, durant el desembarcament en el Port de Sóller.

© Óscar Pipkin

EXPOSICIÓ «MOMENTS DE MIRÓ» I PRESENTACIÓ DE LES VELES A L'ESTACIÓ DE SÓLLER (2008)

Fotografia: Setmanari de Sóller

- El 23 d'agost de **2008** l'Ajuntament de Sóller nomena a Jon Miró, fill adoptiu de Sóller.
- La Fundació Tren de l'art inaugura a l'estació de Sóller l'exposició «Moments de Miró», una **mostra amb una vintena de fotografies** de Planas Montanyà, Torrelló, Joan Ramon Bonet i Óscar Pipkin, entre altres.

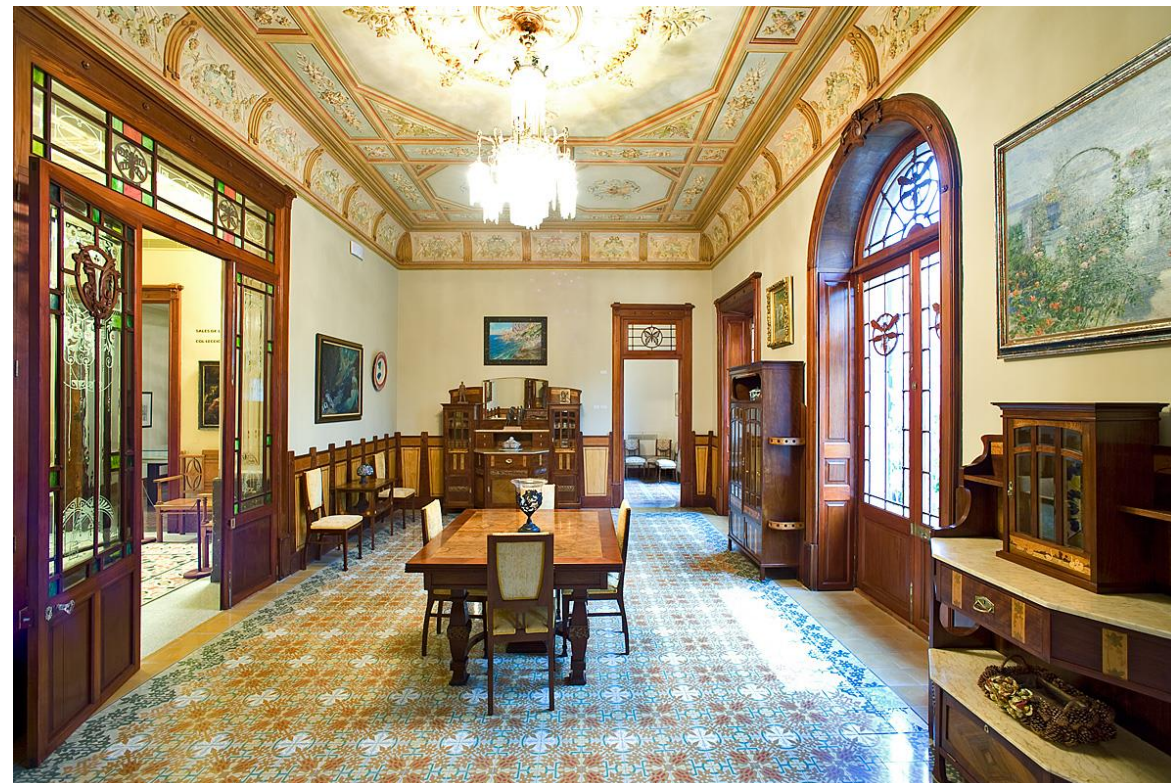
JOAN MIRÓ VIATJA EN TREN (2009)

- Des de 2009, els vagons del tren i del tramvia duen incorporada a les finestres, la **imatge corporativa de la Fundació Tren de l'Art**, i dins els vagons, es mostren unes reproduccions de dibuixos d'infantesa de Joan Miró.

CAN PRUNERA MUSEU MODERNISTA (2009)

- El 24 d'agost de 2009 obrí les portes l'antic casal modernista. Una casa museu amb mobiliari original de l'època i amb obra contemporània d'artistes nacionals, internacionals i locals.

CENTENARI DEL FERROCARRIL DE SÓLLER (1912–2012)

Fotografia: José Antonio Cobeña

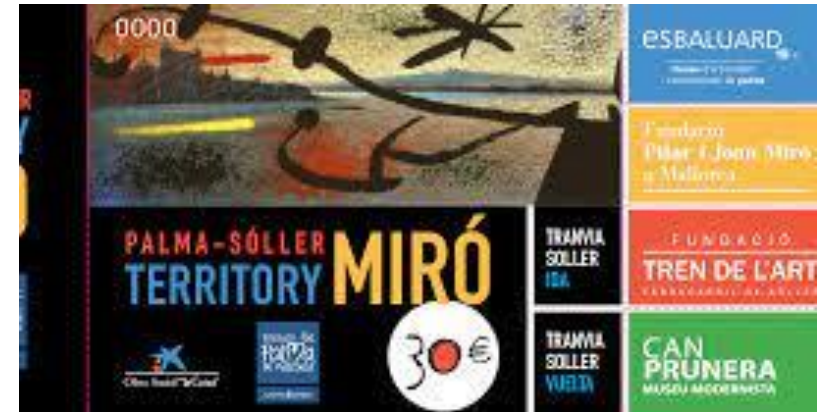
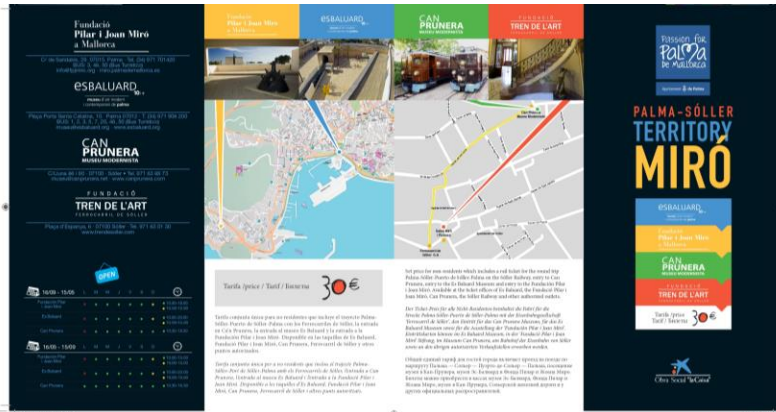
- El 16 d'abril de 2012, es va inaugurar el mural ceràmic, obra de Joan Gardy Artigues, a l'estació de Sóller.

© Ferrocarril de Sóller

TERRITORY MIRÓ (2014)

- El 21 de juliol de 2014 es va firmar el conveni de col·laboració entre, l'Ajuntament de Palma, l'Ajuntament de Sóller, la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca, Es Baluard. Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma, la Fundació Tren de l'Art i Vall Sóller Services (Ferrocarril de Sóller), per a la creació d'un nou producte turístic i fomentar el turisme cultural.
- Un bitllet únic a un preu de 30 € que permetia visitar Sóller i el Port de Sóller, en tren i tramvia, així com visitar les diferents institucions museístiques abans esmentades, i Can Prunera Museu Modernista.

«JOAN MIRÓ: OBRA GRÀFICA» A L'ESTACIÓ DEL TREN A PALMA (2014)

- En el mes d'octubre de 2014, es va desmuntar l'exposició «50 paisatges de Mallorca», per acollir de manera permanent, la mostra «**Joan Miró: Obra gràfica**».

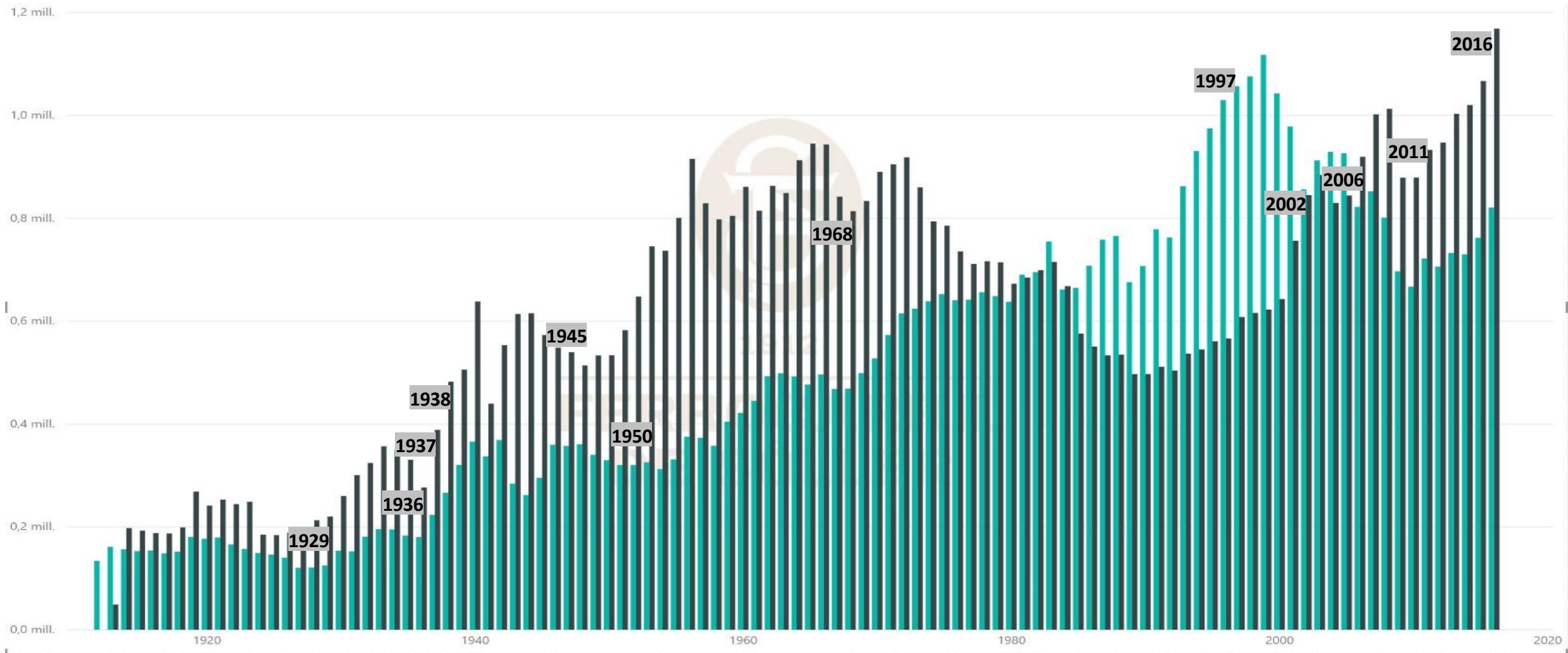

«DREAMERS» A L'ESTACIÓ DEL TREN A SÓLLER (2016)

- Des de el mes de maig de 2016, les **escultures** de la sèrie *Dreamers* de l'artista sollerica Francesca Martí, formen part del mobiliari de les **estacions del tren de Sóller, i del tramvia en el Port de Sóller.**

PASSATGERS DEL TREN I TRAMVIA (1912 – 2016)

Font: Ferrocarril de Sóller

VUELTA A LA ISLA A TU AIRE, MALLORCA

La excursión más espectacular de Mallorca

- El Ferrocarril de Sóller no només ofereix la possibilitat de viatjar en un tren centenari des de Palma fins a Sóller, sinó que augmenta les possibilitats oferint un seguit d'excursions a la Serra de Tramuntana (espai declarat el 2011 com a Patrimoni Mundial Cultural per la UNESCO). **La cultura, el paisatge i l'art es combinen per oferir un producte turístic únic i de qualitat.**

VUELTA A LA ISLA A TU AIRE, MALLORCA

Qué hacer en Mallorca resulta una tarea emocionante al comprobar la cantidad de actividades que se pueden llevar a cabo en familia, con niños o en pareja.

Sienta la genuina esencia de Mallorca en una experiencia única, viajar a tu aire en tren, tranvía y barco hacia uno de los lugares secretos de Mallorca.

La excursión a tu aire le permitirá disfrutar de la excursión con libertad de movimiento Elija sus propios horarios del recorrido y pase más tiempo en aquellos lugares que más le gusten (Sóller, Puerto de Só

VUELTA A LA ISLA GUIADA, MALLORCA

"La Vuelta Isla de siempre" es una excursión guiada en tramos, le recogemos en su alojamiento, le llevamos en autocar con guía, le mostramos unos itinerarios de ensueño y le llevamos de regreso a su punto de partida. Cómodo, fácil e inolvidable.

Una excursión en Mallorca de 1 día, ideal para disfrutar en familia, con niños, en pareja o solo.

Descubre la genuina esencia del Norte de Mallorca viajando en un tren centenario, un tranvía legendario y surcando la impresionante costa norte de Mallorca en un cómodo barco que te llevará a La Calobra y Torrent de Pareis.

Una vez recogidos por el guía nos dirigimos hacia Palma de Mallorca para desde allí recorrer la Serra de Tramuntana y diriginos a La Calobra y Torrent de Pareis.

BIBLIOGRAFIA

Fullana Puigserver, Pere; Puigserver Pou, Rafel; Vives Reus, Toni; Miró Crespí, Antònia Maria. El Ferrocarril de Sóller (1912 – 2012). Promomallorca (2012)

Pipkin, Óscar: Veles amb dibuixos mironians. 26 anys després de la seva creació. Fundació Tren de l'Art. Ferrocarril de Sóller (2008)

Welcome! Un segle de turisme a les Illes Balears [catàleg d'exposició]. Fundació "la Caixa". 2000

Sóller inaugura un espai dedicat a l'obra de Miró en la seva estació de tren. Última Hora [en xarxa]. 27.05.2005

El tren de Sóller uneix Picasso i Miró. Diari de Balears [en xarxa]. 24.08.2005

«Merma» vuelve a Mallorca para dar la bienvenida a la sala de exposiciones del tren de Sóller en Palma. Última Hora [en xarxa]. 22.08.2006

...y Miró regresó a Sóller. Última Hora [en xarxa]. 25.08.2006

El Tren de l'Art une Palma y Sóller. Última Hora [en xarxa]. 25.08.2006

Merma invade sa Calobra. Última Hora [en xarxa]. 24.08.2006

El Port de Sóller inaugura un Parque de Esculturas con acento mallorquín. Última Hora [en xarxa]. 25.02.2007

Grabados de Miró nunca expuestos en Mallorca viajan a la estación del tren de Sóller. Última Hora [en xarxa]. 10.05.2008

Tren de l'Art dona la benvinguda al nou fill adoptiu inaugurant l'exposició «Moments de Miró». Setmanari de Sóller [en xarxa]. 23.08.2008

El único tren mironiano del mundo viaja de Palma a Sóller con los colores del artista. Última Hora [en xarxa]. 9.05.2009

Arxiu del Ferrocarril de Sóller

Vall Sóller Services: <https://tourmallorca.com/index>

Fotos Antiques de Mallorca: <https://www.facebook.com/fotosantiguasdemallorca>

© De les fotografies: Joan Ramon Bonet, Óscar Pipkin, Teresa Ayuga, Ferrocarril de Sóller, José Antonio Cobeña i Mariàngels Castañer

GRÀCIES

